

Jan Ekier urodził się 29 sierpnia 1913 roku w Krakowie, tam uczył się gry na fortepianie u Olgi Stolfowej i kompozycji pod kierunkiem franciszkanina o. Bernardino Rizziego. W 1932 roku rozpoczął studia muzykologiczne u Zdzisława Jachimeckiego na Uniwersytecie Jagiellońskim, ale dwa lata później przerwał je i przeniósł się za namową swoich krakowskich mentorów do Warszawy, aby w tamtejszym Państwowym Konserwatorium Muzycznym rozwijać swoje umiejętności pianistyczne i kompozytorskie. Kształcił się w klasie Zbigniewa Drzewieckiego (dyplom w 1937 roku) i Kazimierza Sikorskiego (dyplom w 1939 roku). Już w czasie studiów odnosił sukcesy jako kompozytor – za *Suitę góralską* zdobył III nagrodę w Konkursie Kompozytorskim ogłoszonym przez Towarzystwo Wydawnicze Muzyki Polskiej w Warszawie w 1936 roku – i jako pianista – został laureatem VIII nagrody III Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie w 1937 roku.

W czasie okupacji przez rok studiował pod kierunkiem Bronisława Rutkowskiego grę na organach w konspiracyjnym konserwatorium muzycznym w Warszawie (funkcjonującym pod nazwą Staatliche Musikschule in Warschau), które realizowało przedwojenny program nauczania. Zakonspirowany pod pseudonimem „Janosik” komponował muzykę do pieśni patriotycznych, m.in. *Szturmówka* i *Na nowe drogi*. Jako pianista wykonywał na tajnych koncertach zakazane przez Niemców utwory Fryderyka Chopina.

Po II wojnie światowej nastąpił prawdziwy rozkwit kariery artystycznej Jana Ekiera. Niedawnego laureata zaproszono do udziału w pracach jury IV Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. Fryderyka Chopina w Warszawie. W kolejnych latach (z wyjątkiem 1955 roku) był jurorem Konkursów Chopinowskich, w 1985, 1990 i 1995 roku przewodniczył pracom jury a w latach 2000, 2005 i 2010 przyjął szaczną funkcję Honorowego Przewodniczącego. Artysta zasiadał też w jury innych międzynarodowych konkursów pianistycznych m.in. w Lipsku (1964), Paryżu (1967), Genewie, Bolzano (1975), Monachium (1977), Monzy, Tel Awiwie (1977 i 1980), Tokio (1985) oraz Hamburgu (1987).

Jan Ekier jako pianista brał udział w wielu ważnych wydarzeniach m.in. uczestniczył w uroczystościach związanych ze sprowadzeniem serca Fryderyka Chopina do Warszawy, w jego wykonaniu po raz pierwszy zabrzmiała *Etuda c-moll* op. 10 nr 12 w 1945 roku w oswobodzonym Krakowie, występował w większości filharmonii w Polsce, koncertował w Żelazowej Woli. Dokonał szeregu nagrań dzieł Fryderyka Chopina, nagrał m.in. komplet *Mazurków*, *Sonaty fortepianowe b-moll i b-moll*, cztery *Ballady* oraz utwory innych kompozytorów np. J. S. Bacha

(*Koncerty*: BWV 1062, BWV 1064, BWV 1065), K. Szymanowskiego (m.in. *IV Symfonia koncertująca*), S. Prokofiewa (m.in. *VII Sonata fortepianowa, III Koncert fortepianowy*). Odbił wiele tournée koncertowych: m.in. do Austrii, Belgii, Czechosłowacji, Niemiec. Występował pod batutą m.in. Grzegorza Fitelberga, Zygmunta Latoszewskiego, Bogusława Madeya, Witolda Rowickiego, Stanisława Skrowaczewskiego, Józefa Wilkomirskiego, Stanisława Wisłockiego, Bohdana Wodiczko.

Po wojnie Jan Ekier zaangażował się w działalność edytorską. Na zamówienie Polskiego Wydawnictwa Muzycznego wraz ze Zbigniewem Drzewieckim, Janem Hoffmanem i Adamem Riegerem przygotował trzy zeszyty *Gam i pasaży* oraz utwory Jana Sebastiana Bacha (*Łatwe utwory, Drobne utwory, Małe preludia*), a samodzielnie *Inwencje dwugłosowe, Inwencje trzygłosowe, Suity francuskie, Suity angielskie* (pierwszy zeszyt), *Koncert włoski* i in. Wkrótce edytorstwo muzyczne stało się wielką pasją Jana Ekiera i postanowił przygotować urtekstowe wydanie dzieł Fryderyka Chopina. W dniu 4 lutego 1959 roku – w związku z obchodami 150-lecia urodzin kompozytora – Rada Państwa zatwierdziła w formie uchwały projekt Wydania Narodowego Dzieł Fryderyka Chopina, jednocześnie nominując Jana Ekiera na redaktora naczelnego nowej edycji. Prace nad wydaniem zostały zakończone w 2010 roku.

W związku z pracą nad źródłami chopinowskimi Jan Ekier coraz częściej wygłaszał wykłady, odczyty i referaty, coraz więcej też publikował. W 1974 roku ukazała się istotna dla przygotowywanego przez niego wydania pozycja: *Wstęp do Wydania Narodowego Dzieł Fryderyka Chopina. Cz. I – Zagadnienia edytorskie*. W 2012 roku wydano następną część *Wstępu – Zagadnienia wykonawcze*. Do ważniejszych jego prac należą m.in. *Czym jest dla mnie Chopin?* (1949), *Chopin jako pedagog* (1966), *Jak grał Chopin?* (1988), *Julian Fontana jako wydawca 'Oeuvres posthumes' Chopina: z zagadnień wydawania utworów pośmiertnych Fryderyka Chopina* (1996), *Adolf Gutmann: drugi „wielki” kopista dzieł Fryderyka Chopina* (2006).

Jan Ekier napisał też *Słowo wstępne* do książki Jerzego Żurawlewa *A więc Konkurs. Wspomnienia twórcy Międzynarodowych Konkursów Chopinowskich* (1995). W 2010 ukazała się publikacja: *Cyprian Norwid, Chopin gdzie znajduje się Przedmowa* pióra profesora Jana Ekiera.

W 1953 roku Jan Ekier objął klasę fortepianu w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie. Kierownikiem I Katedry Fortepianu został w 1964 roku i prowadził ją do 1969 roku, wtedy I i II Katedrę scalono i przez okres trzech lat (1969-1972) kierował wspólną katedrą, po

czym od 1972 roku przywrócono dwie katedry i profesor Jan Ekier w latach 1972–2000 znowu kierował I Katedrą Fortepianu. Wykształcił wielu znakomitych pianistów: m.in. Jana Krzysztofa Broję, Barbarę Grajewską, Hannę Jaszyk, Annę Jastrzębską-Quinn, Yuko Kawai, Bronisławę Kawalla, Alicję Paletę-Bugaj, Piotra Palecznego, Elłę Susmanek.

Jan Ekier był wielokrotnie nagradzany: w 1955 otrzymał jedno z najzaszczytniejszych odznaczeń państwowych Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski Polonia Restituta, w 1960 roku nagrodę Sztandaru Pracy II klasy, w latach 1964 i 1974 Nagrodę Ministra Kultury i Sztuki, również w 1974 roku – Medal XXX PRL. W 1998 roku został laureatem pierwszej edycji Nagrody Chopinowskiej, przyznawanej przez Międzynarodową Fundację im. Fryderyka Chopina. Był wielokrotnie nagradzany przez rektorów swojej Alma Mater. Spotkał go też szczególnie zaszczyt: w 1995 roku otrzymał doktorat honoris causa tej uczelni. W 2000 roku otrzymał Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski. W 2005 roku Minister Kultury Rzeczypospolitej Polskiej odznaczył go Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. Z kolei w 2007 roku wyróżniono go nagrodą im. Cypriana Kamila Norwida „Dzieło Życia”, przyznawaną przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. W 2010 roku dostał medal „Za Zasługi dla Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina”. W tym samym roku Jan Ekier został odznaczony przez Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego Orderem Orła Białego. Rok 2013 przyniósł prestiżową nagrodę – Złoty Fryderyk przyznaną za całokształt osiągnięć artystycznych.

Aneta Teichman